

Oulun oikeusaputoimisto yleinen edunvalvonta
Oulun toimipaikka

22.2.2016

Oikeusministeriö
Oikeushallinto-osasto

LAUSUNTO LUONNOKSEEN HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VALTION OIKEUSAPU- JA EDUNVALVONTAPIIREISTÄ

Viite

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 9.2.2016 OM 7/33/2015

Esitys kuuden oikeusapu- ja edunvalvontapiirin muodostamiseksi on hyvä. Yhdenmukainen toimialue syyttäjän ja poliisin kanssa on tarkoituksenmukainen ratkaisu. Alueellinen päättävältä piirin henkilöstö- ja taloushallinnossa on keskitettyä keskusvirastoa parempi ratkaisu. Tästä huolimatta tavoitteeksi on kirjattu yhden oikeusapuviraston perustamisen vaikutusten selvittäminen. Mahdollisen perustettavan keskusviraston nimestä tulisi ilmetä molemmat toimialat, oikeusapu ja edunvalvonta.

Uudistuksessa edunvalvonta nostetaan perustellusti oikeusavun rinnalle itsenäiseksi toimialaksi. Edunvalvonnan näkyminen myös nimikkeissä korostaa edunvalvonnan samanarvoisuutta toimialana oikeusavun kanssa. Uudistuksen myötä vähenevät esteellisyystilanteet. Esityksen yleisperustelut on kirjoitettu harmittavan oikeusapulähtöisesti. Esimerkiksi kehityksestä muissa Pohjoismaissa on kirjoitettu ainoastaan oikeusavun näkökulmasta.

Perustettavan oikeusapu- ja edunvalvontapiirin viraston toimipaikkaa harkittaessa on hyvä ottaa huomioon nykytilan arvioinnissa kirjoitettu. Nykyisen järjestelmän epäkohtana on pidetty muun muassa sitä, että piirin oikeusaputoimen johtaja on samalla jonkin piirinsä toimiston johtava julkinen oikeusavustaja. Tämä on saattanut antaa vaikutelman siitä, että johtajan toimisto on erityisasemassa piirin muihin toimistoihin verrattuna. Mikäli perustettavan piiriviraston toimipaikka sijaitsee oikeusapu- tai edunvalvontatoimiston toimipaikassa, muuttuuko tilanne tältä osin toivottavalla tavalla paremmaksi? Voisiko piirivirasto toimia sähköisiä menetelmiä käyttämällä esimerkiksi siten, että sen henkilökuntaa toimisi eri paikkakunnilla.

Pykälien nimeäminen helpottaa tiedon löytämistä laista.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköposti
PL 47 90015 Oulun kaupunki	Albertinkatu 9, 3 krs. 90100 Oulu	029 56 52631	029 56 52659	etunimi.sukunimi@oikeus.fi

22.2.2016

1 § Pääsääntöisesti oikeusapu- ja edunvalvontapiirissä on rinnakkaiset toimistot oikeusavulle ja edunvalvonnalle henkilökunnan määrästä riippumatta. Tämä on selkeä esitys. Olisi ollut sekavaa, mikäli rakennetyöryhmän mietintöön (OM 6/33/2013) kirjattuja Ahvenanmaan kaltaisia yhdistelmätoimistoja olisi enemmän.

Uudistuksessa asetuksella ei enää säädettäisi oikeusaputoimiston vastuulla olevasta edunvalvonta-alueesta vaan kunnista, joiden alueella oikeusapu- ja edunvalvontapiiri on vastuussa edunvalvontapalveluiden järjestämisestä. Tämä on todella odotettu parannus nykytilaan. Muutos tuo joustavuutta päämiesten jakautumiseen ja edunvalvojan vaihtamiseen. Mikäli laissa käytetään edelleen termiä edunvalvonta-alue, kuten esityksen 18 §:ssä, tulisi laissa myös täsmentää, mitä sillä tarkoitetaan.

Asetukseen oikeusapu- ja edunvalvontatoimistojen toimipaikoista toivotaan lisättäväksi Vaalan toimipaikka. Tästä on toimitettu perusteltu esitys oikeusministeriölle jo aikaisemmin.

2 § Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajaa avustavaa henkilökuntaa ja sen määrää ei tule kirjata esitettyä tarkemmin. Henkilökunta ja sen määrä voi vaihdella eri aikoina ja eri piireissä.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin sekä oikeusaputoimiston ja edunvalvontatoimiston avustavasta henkilökunnasta olisi loogista käyttää samaa termiä esimerkiksi kummassakin olisi joko avustavaa, muuta tai toimisto henkilökuntaa. Esityksessä käytetään näitä kaikkia termejä.

Henkilön oikeus saada johtajan toimikauden ajaksi virkavapaus nykyisestä virastaan on ehdoton edellytys sille, että oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan virasta ovat kiinnostuneet myös virkasuhteessa olevat henkilöt.

Pääsääntöisesti oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtaja tekee piirin virkanimitykset. Johtavalla julkisella oikeusavustajalla ja johtavalla yleisellä edunvalvojalla tulisi kuitenkin olla toimivalta tehdä äkillisten tarpeiden edellyttämät määräaikaiset sekä harjoittelijoiden nimitykset.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien työjärjestykset olisi hyvä laatia yhteisen mallin pohjalta, jotta ne olisivat tarkoituksenmukaisilta osin yhdenmukaisia. Piirien erilaiset alueelliset tarpeet voivat perustellusti aiheuttaa työjärjestyksiin myös eroavaisuuksia.

3 § Jokaisessa oikeusaputoimistossa on perusteltua olla johtavan julkisen oikeusavustajan virka henkilökunnan määrästä riippumatta. Vastaavasti

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköposti
PL 47 90015 Oulun kaupunki	Albertinkatu 9, 3 krs. 90100 Oulu	029 56 52631	029 56 52659	etunimi.sukunimi@oikeus.fi

jokaisessa edunvalvontatoimistossa on perusteltua olla johtavan yleisen edunvalvojan virka henkilökunnan määrästä riippumatta. Rakennetyöryhmän mietinnössä (OM 6/33/2013) esitettiin yhden esimiehen alaisuuteen max 8-20 henkilöä. Henkilökuntamäärältään tätä suuremmissa toimistoissa tulisi olla johtavan julkisen oikeusavustajan ja johtavan yleisen edunvalvojan lisäksi lähiesimiehiä.

4 § Ostopalvelun mahdollisuuden laajentaminen myös oikeusapuun on perusteltua. Tällä hetkellä voidaan tehdä tapauskohtaisia yksityisen avustajan määräämisiä ja osoituksia. Palvelujen hankinta laajemmalle asiakaskunnalle on ostopalvelulla sujuvampaa. Ostopalvelusopimusten tekeminen ja valvonta alueellisesti oikeusapu- ja edunvalvontapiirissä on perusteltua.

6 § Esityksessä kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisteri ei olisi kelpoinen julkisen oikeusavustajan virkaan. Onkohan samalta tieteenalalta myös lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja? Onko tarkoitus, että nämä tutkinnot täyttäisivät kelpoisuusvaatimuksen, koska niitä ei ole esityksessä erikseen mainittu.

7 § Pykälä koskee julkisen oikeusavustajan valvontaa. Pykälän 3 momentin esitetään kuitenkin koskevan muuta kuin julkista oikeusavustajaa. Yksityiskohtaisiin perusteluihin voisi kirjata, mihin tilanteisiin 3 momentin on ajateltu soveltuvan.

10 § Esitys siitä, että oikeusapu- ja edunvalvontapiirin eri oikeusaputoimistojen julkiset oikeusavustajat voivat avustaa vastapuolia, on selkeä. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin henkilöstö- ja taloushallinto eivät aiheuta esteellisyyttä substanssiin.

13 § Selvien asioiden oikeusapuhakemusten lisäksi johtavan julkisen oikeusavustajan tulisi voida delegoida toimivaltaa myös muihin selviin asioihin. Tällä hetkellä tällaisia asioita ovat esimerkiksi maksatuspäätökset tulkkien kulu- ja palkkiolaskuihin. Näiden laskujen rutiininomainen käsittely vie kohtuuttomasti johtavan julkisen oikeusavustajan työaikaa.

14 § Ehdotan säännöksen nimeämistä ja kirjoittamista vastaavasti kuin 20 §. Tällä hetkellä on ajankohtaista teknisen käyttöyhteyden avaaminen veroviranomaisen ja Kansaneläkelaitoksen henkilöstörekisteriin. Tulevaisuudessa voi olla tarvetta avata yhteys myös muihin rekistereihin.

16 § Viitataan edellä 1 §:n kohdalla kirjoitettuun. Onko 1 momentin 2. lauseen viittaus oikeusapu- ja edunvalvontapiirin työjärjestykseen tarpeellinen? Tulisiko edunvalvojan nimikkeestä ilmetä sekä asianomainen

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköposti
PL 47 90015 Oulun kaupunki	Albertinkatu 9, 3 krs. 90100 Oulu	029 56 52631	029 56 52659	etunimi.sukunimi@oikeus.fi

22.2.2016

oikeusapu- ja edunvalvontapiiri että edunvalvontatoimisto? Tulisiko edunvalvojat numeroida piireittäin vai toimistoittain?

17 § Ehdotan 1 ja 2 momentin kirjoittamista seuraavasti:

Yleinen edunvalvoja on esteellinen edustamaan päämiestään asiassa, jossa hän on aikaisemmin neuvotellut vastapuolen kanssa tai muutoin avustanut vastapuolta samassa tai muussa sellaisessa asiassa, jossa tietoon tulleilla seikoilla voi olla merkitystä asiassa.

Yleinen edunvalvoja voi edustaa päämiestään, vaikka vastapuolta edustaa toinen saman palvelun tuottajan palveluksessa oleva yleinen edunvalvoja, jos hän ei itse ole edustanut vastapuolta samassa tai muussa sellaisessa asiassa, jossa tietoon tulleilla seikoilla voi olla merkitystä asiassa.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi hyvä mainita suositus siitä, että vastapuolia ei kuitenkaan edustaisi esimies ja alainen (direktio-oikeus) sekä siitä, että edunvalvoja ei voisi ottaa vastaan saman palveluntuottajan toisen edunvalvojan päätöstiliä (miltä toiminta näyttää ulospäin).

18 § Viitaan edellä 1 §:n kohdalla kirjoitettuun.

22 § Asetuksella esitetään annettavaksi tarkempia säännöksiä muun muassa oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan sijaisesta. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien johtajat voisivat sijaistaa toisiaan. Mikäli sijaisena toimisi kyseisen piirin johtava julkinen oikeusavustaja, sijaisuudesta aiheutuisi muun muassa esteellisyysaasteita. Mikäli sijaisena toimisi kyseisen piirin johtava yleinen edunvalvoja, näitä haasteita olisi vähemmän.

Työjärjestyksessä tulisi voida määrätä tarkemmin oikeusapu- ja edunvalvontapiirin edunvalvontapalveluiden tuottamisen lisäksi oikeusapupalveluiden tuottamisesta.

24 § Esitys oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan ja häntä avustavan henkilökunnan virkojen täyttämisestä on epälooginen. Uudistuksessa perustetaan uusi piirivirasto. Viraston virkojen haku (julkinen haku / haetavaksi julistamatta) ja luonne (määräaikainen / toistaiseksi) tulisi olla yhdenmukaiset.

Kohteliaimmin

Minna Sipola
johtava yleinen edunvalvoja
Oulun oikeusaputoimisto

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköposti
PL 47 90015 Oulun kaupunki	Albertinkatu 9, 3 krs. 90100 Oulu	029 56 52631	029 56 52659	etunimi.sukunimi@oikeus.fi